

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa,

Adam Bodnar

IV.502.5.2014.MK

Pan Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości

W nawiązaniu do uprzedniej korespondencji, niniejszym pismem pragnę powrócić do kwestii opiniodawczych zespołów sądowych specjalistów, utworzonych na mocy ustawy z 5 sierpnia 2015 r. o opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów (Dz.U. z 2015 r., poz. 1418 ze zm., dalej ustawa o OZSS) i zastępujących rodzinne ośrodki diagnostyczno-konsultacyjne.

Jak wynika z pisma Pana Łukasza Piebiaka, Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości, z 7 czerwca 2016 r. (znak DSO-I-072-8/16, kopia w załączeniu), będącego odpowiedzią na moje wcześniejsze wystąpienie, w związku ze zmianami organizacyjnymi wywołanymi powołaną wyżej ustawą, zespoły sygnalizowały braki kadrowe, zaś ocena wpływu nowych regulacji na terminowość opiniowania, a tym samym na długotrwałość postępowań sądowych, miała być możliwa po uzupełnieniu tych niedoborów kadrowych, najwcześniej w I kwartale 2017 r. Z kolei z pisma Pani Luizy Sałapy, Zastępcy Dyrektora Departamentu Spraw Rodziny i Nieletnich w Ministerstwie, z 29 maja 2017 r. (znak DSRiN-III-053-6/17/2, kopia w załączeniu), będącego odpowiedzią na pismo Rzecznika Praw Dziecka z 21 kwietnia 2017 r., wynika, że niedobory kadrowe i długotrwałe absencje chorobowe specjalistów OZSS występowały nadal w dacie pisma, zaś termin precyzyjnego określenia wpływu nowych regulacji został przesunięty na koniec roku 2017.

Rzecznikowi znany jest także raport Pani Justyny Włodarczyk-Madejskiej z badań Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości z 2017 r., w którym stwierdzono między innymi, że w 2016 r. – pierwszym roku działania OZSS – zwiększył się wpływ spraw oraz czas oczekiwania na wyznaczenie terminu badania, zmniejszył natomiast odsetek spraw załatwianych i zmniejszył czas sporządzania opinii (od badania).

W związku z powyższym uprzejmie proszę Pana Ministra o udzielenie informacji o tym, czy niedobory kadrowe w OZSS zostały już uzupełnione oraz o tym, czy i jak ustawa

o OZSS oraz akty wykonawcze do tej ustawy wpłynęły na czas opiniowania oraz sprawność postępowań przed sądami powszechnymi. Trzeba bowiem przypomnieć, że liczne zastrzeżenia i skargi obywateli dotyczące bardzo długiego oczekiwania na opinie, przekładającego się na wydłużenie postępowań sądowych w sprawach rodzinnych, były jednym z zasadniczych impulsów do wprowadzenia nowych przepisów.

Będę także wdzięczny za poinformowanie o tematyce i skali skarg wnoszonych do Ministra Sprawiedliwości jako organu nadzoru nad działalnością zespołów (art. 4 ust. 1 ustawy o OZSS) od momentu jej wejścia w życie.

Jednocześnie pragnę zwrócić uwagę Pana Ministra na powiązany problem standardów metodologii opiniowania przez OZSS, uregulowanych w załączniku do zarządzeniu Ministra Sprawiedliwości z 1 lutego 2016 r. w sprawie ustalenia standardów metodologii opiniowania w opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów (Dz. Urz. MS z 2016 r., poz. 76), który to załącznik w punkcie 9.3 zawiera postanowienie, iż „Materiały pochodzące z badania, stanowiące podstawę wydania opinii, nie mogą być udostępniane osobom badanym”.

W skargach kierowanych do Rzecznika Praw Obywatelskich obywatele podnoszą, iż takie uregulowanie samo w sobie może wywoływać wątpliwości co do tego, czy treść opinii faktycznie odpowiada przebiegowi badania oraz zgadza się z materiałami z niego pochodzącymi. Osoby badane nie mają także możliwości przedstawienia swojej wersji przebiegu badania, jako że na mocy punktu 5.3.c Standardów „Drugi etap procesu diagnostycznego obejmuje: (...) poinformowanie osób badanych o braku zgody na rejestrację badania oraz możliwości przerwania lub odstąpienia od badania w sytuacji nieprzestrzegania przez osoby badane zakazu rejestracji”. Skutkiem braku wglądu do materiałów pochodzących z badania oraz zakazu rejestracji osoby badane mają ograniczone szanse na skuteczne ustosunkowanie się do treści opinii oraz na weryfikację tego, czy specjaliści OZSS stosują właściwe i aktualne metody, narzędzia i techniki badawcze, zgodnie z pkt 9.8 Standardów.

Chciałbym zasygnalizować, że wskazane zapisy budziły także zaniepokojenie Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych. Z pisma Pani dr Edyty Bielak-Jomaa z 4 sierpnia 2016 r. (znak: DOLiS-035-1732/16/BG/70180/16, kopia w załączeniu), będącego odpowiedzią na pismo Posła na Sejm RP Pawła Skuteckiego z 23 czerwca 2016 r. wynika że, „w opinii organu do spraw ochrony danych osobowych unormowanie zawarte w art. 9.3 Standardów wydaje się zbyt daleko idącym ograniczeniem praw jednostki” i Generalny Inspektor planował wystąpienie w tej kwestii do Ministra Sprawiedliwości. Rzecznik Praw Obywatelskich nie dysponuje wiedzą, czy takie wystąpienie zostało rzeczywiście wystosowane, a jeśli tak, to jakie było w tej sprawie stanowisko Pana Ministra. Bardzo proszę o przekazanie informacji w tym zakresie.

W świetle powyższych uwag, na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t. j. Dz.U. z 2017 r., poz. 958) uprzejmie proszę Pana Ministra o ustosunkowanie się do wskazanych zagadnień i rozważenie możliwości zmiany obecnej treści Standardów, celem zyskania większej transparentności badań OZSS, a tym samym wzmocnienia prawa obywatela do sądu. Będę wdzięczny za przekazanie stanowiska Pana Ministra w sygnalizowanych kwestiach.

Zał. 3